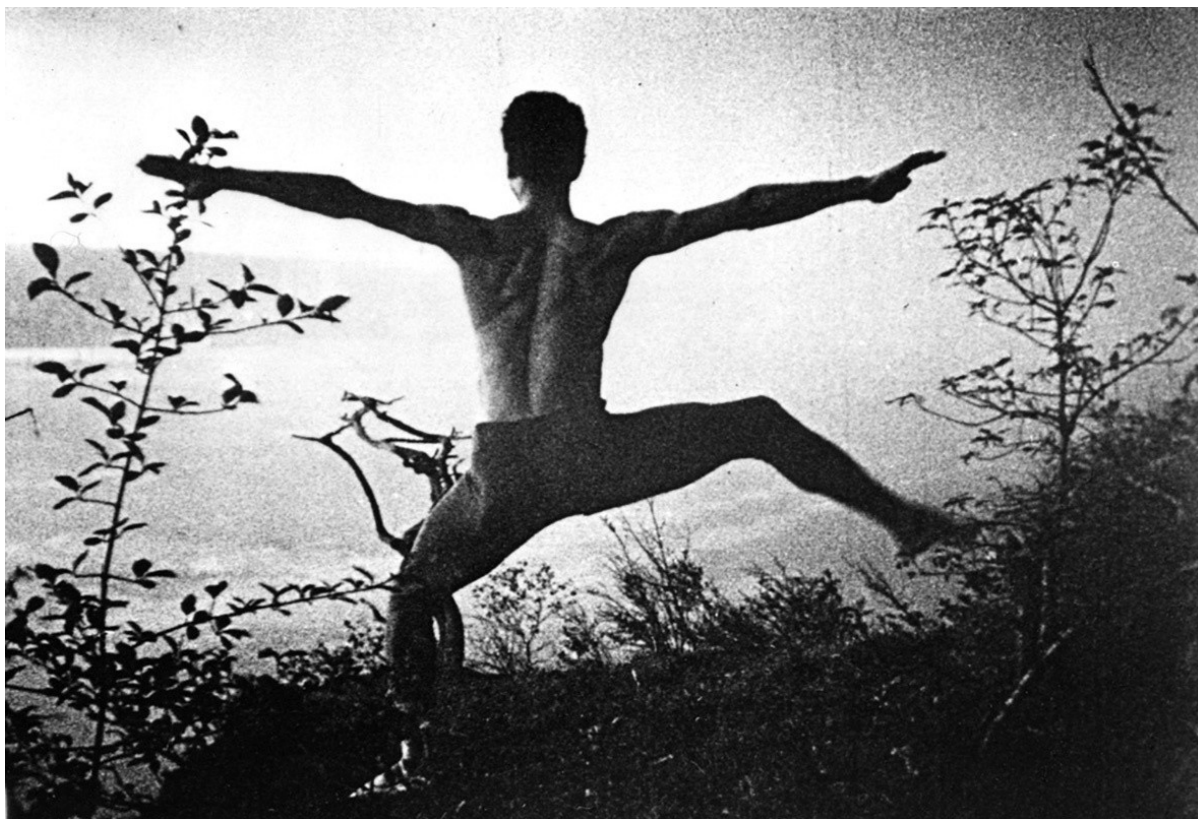

De døde billeders klub

Still fra Maya Derens 'A Study in Choreography for Camera' fra 1943.

KRITIK / 27.12.20

Filmkunsten er udspændt mellem avantgarde og Hollywood, mellem nytænkning og konservatisme, og deri ligger måske netop dens autonomi. To essaysamlinger udforsker de levende billeders krinkelkroge fra hver sin vinkel.

Klaûs Rød Frederiksen

Spoiler alert – hvis filmen *Alene hjemme* kunne være den diametrale modsætning til filmisk avantgarde og autonomi, så bliver den det helt afgjort, når man betragter den med de to filmskabere Maya Deren og Raúl Ruiz' kritiske øjne. Det kan man forvise sig om i deres respektive essaysamlinger *Filmen som kunstform* og *Filmens poetik* som Forlaget Antipyrene har udgivet som #2 og #3 i deres serie *øjets bibliotek*. Det er ikke fordi *Alene hjemme* nævnes specifikt, men så vidt jeg kan se, bygger den på alt det, der ødelægger og korrupperer filmen som levende kunstform; hvad film kan, hvad film skal og dermed hvad film bør være, og så er *Alene hjemmes* hjemlige location god at lægge under de to instruktørers lup. Motivisk og symbolsk.

Vi bruger cookies

Vi bruger cookies til at integrere med vores videoudbydere og til at lave anonymiseret statistik over trafikken på vores hjemmeside.

[Læs mere](#)

Statistik

Sociale Medier

Giv samtykke til alle

Mere om vores privatlivspolitik

autonom kunstværk.

Hjemmet og alt det, det kan rumme, er en anden vinkel at se de to instruktørers tænkning fra. For *Alene hjemmes* hjem bliver jo aldrig filmisk udforsket eller udspurgt af instruktøren (Chris Columbus - sic) som andet end redskaber til karaktertegnning, fortælling og slapstick.

Men i hjemmet ville Derens filmøje fokusere på det unheimliche ved hjemmet og den mareridtsagtige skvulpen mellem ensomhed og vilje stedet ville blive fyldt af for en lille dreng. Ruiz ville ikke finde sig i alle de forudsigelige tracking shots og statiske kulisser, men dreje til højre ind i stuen, hvor man skulle have været nede i kælderen og i stuen zoomer ind på dørens kradsemærker i stedet for dens håndtag. Således distanceret fra dén slags film med blikket rettet mod dens modbillede (eller som Ruiz sætter det op: industri versus utopi), kan vi spørge: hvad er det, der skal kæmpes for, og hvordan gør de det?

Ned gennem dette spor deler vore forfattere efterhånden sig i markant forskellige praksisser, der også afslører, hvem der kan siges at være rebel, og hvem der er grammatiker. Hvor Derens tanker (oprindeligt udgivet i 1965, men med tekster tilbage til 1946) er skarpe, provokerende og slående paradoksale, så er Ruiz' essays (anno 1995) metareflekterende, citerende og rablende paradoksale. Man kan godt – men bør ikke – tage fejl af postmodernisme og avantgarde.

Og sat op overfor hinanden er der ingen tvivl om, hvem der er foregangskvinden, og hvem der er filosoffen. Og selvom de begge er manisk optaget af kameraet (opfindelsen), så er det tydeligt, at hvor den måde Deren

Vi bruger cookies

Vi bruger cookies til at integrere med vores videoudbydere og til at lave anonymiseret statistik over trafikken på vores hjemmeside.

[Læs mere](#)

Statistik

Sociale Medier

Giv samtykke til alle

Mere om vores privatlivspolitik

Kompromissløst lader billederne hvide gennem sit kamera. Og de billedet amatører lader hvide er en vital blanding af filmens ide og de omgivelser den bliver til i. Faktisk er det i hendes overvejelser om optagelser i naturen, at man for alvor forstår, hvordan hun gør filmen til et selvstændigt kunstværk. For at citere en af hendes samtidige, så kan man sige, hun er den poet, i hvis øje Orson Welles mener, kameraet skal placeres, »for at få en virkelig god film.«

Det håndlavede og håndværket hos Ruiz ligger ham mere nært, når tilfældet og dermed billedets mangetydighed sættes i værk. Mangetydighedens slægtskab med matematik og kombinatorik og systematik er grundlæggende for hans tænkning, men hans film er sværere 'at få øje på i teksterne'.

“ Hvad så hvis man rent faktisk synes 'Alene hjemme' er en ret sjov film, som man i øvrigt også ser hvert år til jul?

I det håndværksmæssige felt finder vi også en forbindelse til den franske filmkritiker Andre Bazin, der altid har en vigtig rolle i diskursen om filmens autonomi og ontologi. Men da slaget dybest set står om, hvordan film får adgang til virkeligheden, er det måske ikke overraskende, at optagelsen bliver central. Og hvor Bazin og hans neorealister (fx Robert Bresson, hvis *Noter om kinematografen* udgør #1 i denne serie) aldrig er i tvivl om, hvor virkeligheden befinder sig; hverken foran kameraet eller efter optagelserne – så er Deren og Ruiz mere at regne for løsslupne surrealistere i deres omgang med kamera og optagelser. Så jo mere deres film ligner

Vi bruger cookies

Vi bruger cookies til at integrere med vores videoudbydere og til at lave anonymiseret statistik over trafikken på vores hjemmeside.

[Læs mere](#)

Statistik

Sociale Medier

Giv samtykke til alle

Mere om vores privatlivspolitik

FOR HVAD SA HVIS MAN TENDTAKUSK SYNES *Alene hjemme* ER EN TIL SJOV TITEL SOM MAN TØVTE OGSÅ SE HVORT ALT ER JUL? Ja, så må man acceptere, at en del af ens autonomi som filmelsker åbenbart er gået tabt til narrativet, kapitalismen og de døde billeders klub – men så meget desto mere grund til at læse bøgerne og mærke efter, om ikke der er liv og længsel endnu.

Det er der heldigvis, for Ruiz garanterer, at det »aldrig vil lykkes industrien at indtage uvishedens rum og billedernes mangetydighed,« og Deren slår fast, at det er fordi film »altid vil være en manifestation af følelser og ideer som ikke er materielle.« Dermed kan vi selv konstatere og selv være levende beviser for, at film har en autonomi. Så længe der er en hjerne alene hjemme.

FAKTA

Klaûs Rød Frederiksen er forfatter og er på vej med en bog om filmkunst på forlaget Vandkunsten.

Maya Deren, *Filmen som kunstform* og Raúl Ruiz, *Filmens poetik*, Forlaget Antipyrine.

Vi bruger cookies

Vi bruger cookies til at integrere med vores videoudbydere og til at lave anonymiseret statistik over trafikken på vores hjemmeside.

[Læs mere](#)

Statistik

Sociale Medier

Giv samtykke til alle

[Mere om vores privatlivspolitik](#)

